

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-24/2026

Lokalny system informacji i debaty publicznej – pluralizm, niezależność źródeł i komunikacja mieszkańców

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-24/2026
Zakres projektu Strategii	Rozdz. 7.8 „Komunikacja i udział interesariuszy”; cel strategiczny 1 – kapitał społeczny i partycypacja; system realizacji i monitorowania Strategii

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby uzupełnienia Strategii o systemowe podejście do lokalnego obiegu informacji i debaty publicznej. Projekt Strategii prawidłowo przewiduje komunikację Gminy z mieszkańcami, jednak koncentruje się głównie na kanałach urzędowych i partycypacji organizowanej przez samorząd. Nie odpowiada natomiast na szerszy problem: brak trwałych, pluralistycznych i niezależnych od bieżącej komunikacji władz lokalnych kanałów informacji, które umożliwiłyby mieszkańcom, organizacjom społecznym, ekspertom i innym uczestnikom wspólnoty lokalnej wymianę argumentów oraz kontrolę jakości debaty publicznej.

2. Problem został jednoznacznie wskazany w uwagach do Diagnozy

W przygotowanych wcześniej uwagach do projektu Diagnozy wyodrębniono pkt A8 „Deficyt lokalnych kanałów informacji i debaty publicznej”. Wskazano w nim, że na obszarze gminy brakuje stabilnego lokalnego medium informacyjnego, które rzetelnie informowałoby o procesach planistycznych i środowiskowych, umożliwiało wymianę argumentów i poglądów oraz budowało kompetencje społeczne w zakresie dialogu i współodpowiedzialności za rozwój gminy.

W materiale wskazano również konsekwencje tego deficytu: lokalne sprawy mogą funkcjonować jako pogłoski lub fragmentaryczne informacje z różnych źródeł, mieszkańcy nie mają stałej przestrzeni do uczenia się rozmowy o sprawach trudnych i konfliktowych, a osłabieniu ulega odporność społeczna i zdolność wspólnoty do wspólnego rozwiązywania problemów.

3. Projekt Strategii obejmuje komunikację urzędową, lecz nie cały lokalny ekosystem informacji

Rozdział 7.8 projektu Strategii przewiduje otwartą i przejrzystą komunikację z mieszkańcami oraz wskazuje konkretne kanały: raport o stanie gminy, stronę internetową Gminy, BIP, media społecznościowe, konsultacje społeczne, spotkania z mieszkańcami i sesje Rady Miejskiej.

To rozwiązania potrzebne, ale ich wspólną cechą jest silne powiązanie z instytucją samorządu. Komunikacja urzędowa ma przede wszystkim przekazywać informacje o działaniach Gminy i organizować udział mieszkańców w procedurach. Nie zastępuje niezależnego obiegu informacji, w którym działania władz, inwestorów, organizacji społecznych i innych podmiotów mogą być analizowane, porównywane i poddawane krytycznej debacie.

Zasada: komunikacja urzędowa i pluralistyczna debata publiczna pełnią różne funkcje. Pierwsza zapewnia

informację instytucjonalną; druga umożliwia konfrontowanie stanowisk, kontrolę społeczną i samodzielne formowanie opinii przez mieszkańców.

4. Kapitał społeczny istnieje – brakuje trwałej infrastruktury informacyjnej

Diagnoza wskazuje rosnące uczestnictwo obywatelskie, aktywny sektor organizacji pozarządowych oraz potencjał społeczeństwa obywatelskiego. Podkreśla znaczenie współpracy samorządu z organizacjami społecznymi i ich rolę w realizacji inicjatyw lokalnych oraz wzmacnianiu wspólnoty.

Oznacza to, że problemem nie jest brak aktywnych mieszkańców, lecz brak trwałego, uporządkowanego ekosystemu informacji, który pozwalałby temu kapitałowi społecznemu działać również pomiędzy formalnymi konsultacjami, sesjami Rady czy pojedynczymi wydarzeniami.

5. Niezależne media lokalne – rola Gminy powinna być pośrednia

Strategia nie powinna zobowiązywać Gminy do tworzenia własnego „niezależnego medium”, ponieważ medium kontrolowane organizacyjnie lub redakcyjnie przez władze samorządowe nie może pełnić roli niezależnego źródła kontroli tych władz.

Rola Gminy powinna polegać na tworzeniu warunków dla pluralizmu i równoprawnego dostępu do informacji: udostępnianiu dokumentów, otwartych danych i materiałów źródłowych, zapewnianiu równych zasad dostępu do informacji publicznej, umożliwianiu udziału dziennikarzy i organizacji społecznych w debacie oraz wspieraniu inicjatyw obywatelskich w sposób niedyskryminacyjny i przejrzysty.

Jeżeli przewidywane byłoby wsparcie finansowe dla inicjatyw medialnych, edukacyjnych lub obywatelskich, powinno odbywać się ono wyłącznie na zasadach otwartych, konkurencyjnych i neutralnych wobec linii redakcyjnej.

6. Otwarte dane i dostęp do materiałów źródłowych

Pluralizm informacji nie jest możliwy bez dostępu do danych. Dlatego podstawowym obowiązkiem strategicznym powinno być zwiększenie dostępności materiałów źródłowych, które umożliwiają mieszkańcom i mediom samodzielną ocenę spraw publicznych.

System powinien obejmować w szczególności:

- łatwo dostępne i wyszukiwalne dokumenty planistyczne, strategiczne, środowiskowe i inwestycyjne,
- publiczne rejestry i zestawienia danych w formatach możliwych do dalszej analizy, gdy jest to prawnie i technicznie możliwe,
- archiwum transmisji i materiałów z sesji Rady, komisji, debat i konsultacji,
- czytelne powiązanie obwieszczeń z dokumentacją źródłową, mapami i terminami,
- stałe oznaczanie daty publikacji i aktualizacji materiałów.

7. System powiadomień i subskrypcji – mieszkaniec nie powinien stale „szukać” informacji

BIP i strona internetowa są repozytoriami informacji, ale wymagają od mieszkańca regularnego sprawdzania wielu zakładek. Strategia powinna przewidywać system aktywnego powiadamiania o nowych sprawach istotnych lokalnie.

Może to być newsletter, kanał RSS, system subskrypcji tematycznych lub inne rozwiązanie, które pozwoli mieszkańcowi wybrać obszary zainteresowania – np. planowanie przestrzenne, środowisko, inwestycje, sesje Rady, konsultacje czy przetargi – i automatycznie otrzymywać informację o nowych publikacjach.

8. Publiczna przestrzeń debaty – nie tylko konsultacje formalne

Konsultacje społeczne mają określony przedmiot, ramy czasowe i procedurę. Wspólnota lokalna potrzebuje również przestrzeni do debaty poprzedzającej formalne decyzje oraz do omawiania skutków już realizowanych polityk.

Strategia powinna więc przewidywać cykliczne otwarte debaty lokalne, fora tematyczne lub panele mieszkańców dotyczące najważniejszych problemów rozwojowych. Ich wartość polega na zestawieniu stanowisk władz,

mieszkańców, organizacji społecznych, ekspertów, przedsiębiorców i innych grup bez przesądzania z góry jednego poprawnego stanowiska.

9. Równość dostępu do debaty i informacji

System komunikacji powinien być neutralny wobec poglądów uczestników debaty. Dostęp do danych, informacji, sal, transmisji czy możliwości udziału w publicznej dyskusji nie powinien zależeć od poparcia dla polityki władz gminy ani od krytycznego lub aprobującego charakteru stanowiska.

Jest to szczególnie ważne w małej wspólnocie, gdzie relacje osobiste i instytucjonalne łatwo mogą wpływać na realną dostępność informacji. Przejrzyste, jednakowe zasady chronią zarówno mieszkańców, jak i sam samorząd przed zarzutem selektywnego traktowania.

10. Media społecznościowe nie zastępują lokalnego systemu informacji

Media społecznościowe są przydatnym kanałem szybkiego dotarcia do mieszkańców, ale mają ograniczenia: algorytmiczny dobór treści, krótkotrwałość informacji, fragmentaryczność dyskusji i trudność w archiwizowaniu materiałów.

Dlatego Strategia nie powinna opierać lokalnej komunikacji wyłącznie na profilach społecznościowych Gminy lub nieformalnych grupach. Informacja powinna mieć trwałe źródło urzędowe lub społeczne, a media społecznościowe powinny przede wszystkim kierować do pełnej dokumentacji.

11. Edukacja medialna i kompetencje obywatelskie

Stabilny ekosystem debaty wymaga nie tylko kanałów technicznych, ale również umiejętności odróżniania informacji źródłowej od komentarza, sprawdzania dokumentów, rozumienia procedur samorządowych oraz prowadzenia sporu bez dezinformacji i personalizacji konfliktu.

Strategia powinna więc wspierać działania edukacyjne prowadzone przez szkoły, biblioteki, organizacje społeczne i instytucje kultury w zakresie edukacji medialnej, dostępu do informacji publicznej, funkcjonowania samorządu i kultury debaty.

12. Powiązanie z SRG-19 i SRG-20

SRG-19 proponuje publiczne mapowanie inwestycji i konfliktów przestrzennych, a SRG-20 – standard wczesnego informowania przy inwestycjach potencjalnie konfliktowych. SRG-24 pełni funkcję szerszą: tworzy stałą infrastrukturę informacyjną dla całej wspólnoty, nie tylko dla konkretnych procesów inwestycyjnych.

Te trzy uwagi tworzą razem spójny system: dane i mapa (SRG-19), wczesna informacja w konkretnej sprawie (SRG-20) oraz pluralistyczny, trwały obieg informacji i debaty (SRG-24).

13. Proponowane uzupełnienie Strategii

Proponuje się uzupełnienie rozdziału 7.8 o następującą albo równoważną merytorycznie zasadę:

„Gmina Olecko rozwija lokalny system informacji i debaty publicznej oparty na przejrzystości, pluralizmie źródeł oraz równym dostępie mieszkańców, organizacji społecznych i mediów do informacji publicznej. Komunikacja urzędowa powinna być uzupełniana przez otwarte dane, wyszukiwalne archiwa dokumentów i transmisji, system powiadomień tematycznych oraz regularne formy publicznej debaty. Gmina tworzy warunki sprzyjające rozwojowi niezależnych i obywatelskich kanałów informacji, nie ingerując w ich linię redakcyjną. Ewentualne wsparcie inicjatyw informacyjnych lub medialnych powinno odbywać się na zasadach otwartych, konkurencyjnych, przejrzystych i neutralnych światopoglądowo oraz politycznie. System komunikacji powinien wzmacniać zdolność mieszkańców do samodzielnego pozyskiwania informacji, porównywania stanowisk i udziału w debacie o rozwoju gminy.”

14. Proponowane działania wdrożeniowe

- utworzenie jednego, łatwo dostępnego portalu lub indeksu prowadzącego do lokalnych dokumentów, konsultacji, map i materiałów źródłowych,
- wdrożenie newslettera lub systemu subskrypcji tematycznych,
- utworzenie wyszukiwalnego archiwum transmisji i materiałów z sesji Rady, komisji, debat i konsultacji,
- organizowanie cyklicznych otwartych debat lub forów tematycznych dotyczących najważniejszych problemów gminy,
- zapewnienie równych i przejrzystych zasad dostępu mediów, organizacji i mieszkańców do informacji oraz publicznej debaty,
- wspieranie edukacji medialnej i obywatelskiej w szkołach, bibliotece, instytucjach kultury i NGO,
- opracowanie zasad ewentualnego wsparcia inicjatyw informacyjnych i medialnych z gwarancją niezależności redakcyjnej.

15. Proponowane wskaźniki

- uruchomienie systemu subskrypcji informacji lokalnych [tak/nie],
- liczba kategorii tematycznych dostępnych w systemie powiadomień [szt.],
- liczba publicznych debat lub forów tematycznych organizowanych rocznie [szt.],
- liczba materiałów i transmisji dostępnych w uporządkowanym archiwum [szt.],
- liczba zbiorów danych lub rejestrów udostępnianych w formie umożliwiającej ponowne wykorzystanie – gdy jest to możliwe [szt.],
- liczba inicjatyw edukacyjnych dotyczących kompetencji medialnych i obywatelskich [szt.],
- liczba niezależnych organizacji, redakcji lub inicjatyw obywatelskich korzystających z publicznie udostępnianych danych i materiałów [szt. – w zakresie możliwym do ustalenia].

16. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-24/2026 poprzez:

1. rozszerzenie rozdziału 7.8 z komunikacji urzędowej na lokalny system informacji i debaty publicznej,
2. wprowadzenie zasady pluralizmu źródeł i rozróżnienia komunikacji instytucjonalnej od niezależnej debaty społecznej,
3. zapewnienie łatwego dostępu do materiałów źródłowych, otwartych danych i archiwów publicznych,
4. wdrożenie aktywnego systemu powiadomień mieszkańców o nowych dokumentach i procesach,
5. tworzenie stałych form otwartej debaty lokalnej, niezależnych od pojedynczych formalnych konsultacji,
6. zapewnienie równych zasad dostępu do informacji i debaty dla mediów, organizacji społecznych i mieszkańców niezależnie od prezentowanych poglądów,
7. wspieranie edukacji medialnej i obywatelskiej oraz rozwoju niezależnych kanałów informacji bez ingerencji Gminy w ich treść redakcyjną.

Dokumenty źródłowe

1. „Uwagi do projektu diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko 2035” – pkt A8 „Deficyt lokalnych kanałów informacji i debaty publicznej” oraz pkt A7 dotyczący przejrzystej komunikacji społecznej.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku – projekt”, 2026, rozdz. 7.8 „Komunikacja i udział interesariuszy”, s. 151.
3. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko...”, 2025, część 1.6 dotycząca aktywności obywatelskiej i organizacji pozarządowych, w szczególności s. 34–36.
4. SRG-19/2026 i SRG-20/2026 – uwagi dotyczące publicznego mapowania procesów inwestycyjnych oraz wczesnego informowania mieszkańców.